

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a „Tanácsnak a mezőgazdasági termékek harmadik országokban történő megismertetésével és promóciójával kapcsolatos intézkedésekről szóló 2702/1999/EK számú rendeletet, valamint a mezőgazdasági termékek belső piacon történő megismertetésével és promóciójával kapcsolatos intézkedésekről szóló 2826/2000/EK számú rendeletet módosító rendeletjavaslata tárgyában”

COM(2004) 233 végleges – 2004/0073 CNS

(2005/C 120/08)

Az Európai Unió Tanácsa az Európai Közösséget létrehozó szerződés 36. és 37. cikke alapján 2004. április 21-én úgy határozott, hogy kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett témában.

A Bizottság ide vonatkozó munkáinak előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2004. szeptember 21-én a véleményt elfogadta (előadó: **Leif E. NIELSEN**).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2004. október 27-28-án tartott, 412. plenáris ülésén (az október 27-i ülésen) a jelen véleményt 171 igen szavazattal, 1 szavazat ellenében, 6 tartózkodás mellett elfogadta.

1. Körülmények

1.1 1999-ig a mezőgazdasági termékeknek mind az EU-n kívül, mind az azon belül történő megismertetésével és promóciójával kapcsolatos feladatok európai uniós társfinanszírozása a közös piaci szervezetek különböző rendszerein keresztül zajlott. Ettől az évtől kezdve a szektorfüggő szabályozást horizontálisabb stratégia váltotta fel, méghozzá a harmadik országokra, illetve a belső piacra vonatkozó intézkedésekről szóló 2702/1999/EK számú és 2826/2000/EK számú rendeletek alapján, melyeknek célja a tagállamok, illetve az érintett vállalatok által szervezett promóciós kampányok támogatása volt. Ezek a rendeletek – ha nem hosszabbítják meg őket – 2004 végén hatályukat veszítik. Az Európai Bizottság, a rendeletekben megfogalmazott kötelezettségét teljesítve, 2004 márciusában teljes körű jelentést nyújtott be a rendeletek alkalmazásáról, mely jelentés egyszerűsítésre és kiigazításokra vonatkozó javaslatokat is tartalmaz.

1.2 Az olyan problémák, mint a kergemarhakór, a dioxin és a liszteriózis az EU-n belül még jobban tudatosították annak szükségét, hogy erősíteni kell a bizalmat az európai eredetű élelmiszerek iránt, valamint több információt kell nyújtani a minőség és a nyomon követhetőség biztosítására létrehozott ellenőrzési rendszerekről is. Ezért kell nagy fontosságot tulajdonítanunk a tájékoztatás kérdésének a következő területeken: a minőség, a biztonság, a címkézés és a nyomon követhetőség biztosítására hivatott jogszabályalkotás, valamint az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőkre, az eredetmegjelölésekre, a különleges tulajdonságok tanúsítványára, a biogazdálkodásra és az integrált termesztésre alkalmazandó szabályok – mindezt abból a célból, hogy a fogyasztók szemében javítsuk az európai termékek imázsát.

1.3 A jelenlegi rendszernek a harmadik országok vonatkozásában is az a célja, hogy tájékoztatást nyújtson az Európai Unió által a minőség és a biztonság biztosítása érdekében kifejlesztett erőfeszítésekről, a különleges területekhez kötődő termékek jellemzőiről, valamint a biotermesztésű termékek minőségére vonatkozó követelményekről. Mind az EU-ban, mind harmadik országokban sor került tájékoztató kampányokra, közönségkapcsolati, promóciós és reklámakciókra, illetve olyan vásárokon és

kiállításokon való részvétellel, amelyek alkalmasak a talaj előkészítésére a nemzeti vagy magánszervezésű, az érdekeltek által előállított termékek piaci részesedésének növelésére hivatott kampányok részére.

1.4 Az EU hozzájárulása ezekhez a promóciós akciókhoz általában 50 %-ot tesz ki, míg a költségek 30 %-át az érintett szakmai és szakmaközi szervezetek, illetve 20 %-át a tagállamok adják. A két utóbbi összeg adójellegű járulékokból teremthető elő. A tagállamok kiadásai intervenciónak minősülnek és az Európai Bizottság megtéríti őket.

1.5 A programokat maguknak az érintett európai vagy nemzeti szervezeteknek kell kezdeményezniük, míg a tagállamokra az irányítás, az ellenőrzés és a kifizetések feladatai hárulnak. Az európai dimenzió előnyben részesítése érdekében elsőbbséget kapnak azok a programok, amelyekre legalább két tagállam és kereskedelmi szervezet tesz javaslatot. Azonban ezek a programok a gyakorlatban számos olyan nehézségbe is ütköznek, amelyek az igazgatási szabályozások és eljárások különbözőségeiből, valamint egyes államok esetében az elkötelezettség érezhető hiányából adódnak. Összességében elmondható, hogy a koordináció, az ellenőrzés és az igazgatás által támasztott követelmények miatt az érintett javaslatot tevőknek aránytalanul sok időt és erőforrást kell befektetniük.

1.6 A szóban forgó javaslatoknak az a célja, hogy – mint ahogy az Európai Bizottság jelentése ezt részletesen is tartalmazza – csökkentsék az igazgatás bonyodalmai és nehézsége miatt előadódó problémákat. Ezen kívül a javasolt módosítások azt is el kívánják érni, hogy a programok tartalma nagyobb mértékben tükrözzön valós európai érdekeket.

2. Általános megjegyzések

2.1 A közös mezőgazdasági politika reformja és a piacokon dúló verseny erősödése alátámasztja a szóban forgó rendszer létjogosultságát, az pedig, hogy az egymással versenyző országok támogatást nyújtanak az exportpiacokat megcélzó tájékoztató és promóciós kampányokhoz, igazolja az Európai Unió által kialakított rendszer fenntartását mind az Unión belül, mind az Unión kívül.

2.1.1 Mindazonáltal lényegbevágó egyszerűsítésekre és kiigazításokra van szükség. Az Európai Bizottság – a szakmai szervezetekkel és más szereplőkkel folytatott konzultációknak köszönhetően – teljes körű javaslatot dolgozott ki a szóban forgó felülvizsgálattal kapcsolatban, amelynek az a célja, hogy elérje az igazgatási eljárások egyszerűsítését és a rendszer lehető legkielégítőbb működését.

2.2 Mint ahogy azonban az Európai Bizottság is megjegyzi, még túl korai lenne az új rendszer eredményeinek értékelésére sort keríteni. A rendszer – fokozatos – bevezetése csak 2001-ben kezdődött a harmadik országok, s 2002-ben a belső piac vonatkozásában. 2003. az első év, amikor a rendszer teljes körű alkalmazására sor került. Ezért – az Európai Bizottság javaslata értelmében – ajánlatos lenne 2006. vége felé újabb jelentést készíteni, mely jelentés azt tárgyalná, hogy miként működik a rendszer a reform után és ilyen módon lehetővé válna az új EU-tagállamokban való végrehajtás kiértékelése is.

2.3 Ez az oka annak is, hogy számos szervezet még csak most ismerkedik a rendszer szabályaival és adminisztratív követelményeivel. Ugyanakkor – jegyzi meg az Európai Bizottság – a benyújtott programjavaslatok egy részében csak kis arányban jelennek meg az európai érdekek. Ezért nagyobb hangsúlyt kell fektetni egyfelől az olyan programokra, amelyek jelentősége az Európai Unió szintjén is számottevő, másfelől annak szükségességére, hogy a nemzeti és a közösségi akciók egymást erősítve fejtsék ki hatásukat.

2.4 Szükség van arra is, hogy – különösen a bővítés utáni helyzetben – az Európai Unió az átláthatóság érdekében általában is igyekezzék a lehető legegyszerűbb szabályozásokat kidolgozni. Az eltérő belső és külső célkitűzésektől és a programok tartalmától függetlenül, a két külön szabályozás meglétét történelmi okok is magyarázzák. A további egyszerűsítés és a könnyebb kezelhetőség érdekében a két szabályrendszert minél előbb egységes szabályozásban kell összefoglalni. A bennük foglalt rendelkezések nagyrészt azonosak, a különbségek meglétét pedig legtöbbször semmi sem indokolja. A szóban forgó rendeletek javasolt – a programjavaslatok benyújtására, a döntéshozatalra és az ellenőrzésre vonatkozó – módosításai is megegyeznek egymással.

2.5 Ráadásul a vidékfejlesztéssel kapcsolatos rendelkezések szerint a tájékoztatás, a promóciós és reklámtevékenység támogatása a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek vonatkozásában más, az itt vizsgáltaktól eltérő szövegezésű rendelkezések alapján valósul meg. Azzal együtt, hogy a közelmúltban pontosították az érintett rendszerek alkalmazási területeit, az Európai Bizottságnak már foglalkoznia kellett volna az említett átfedések kiküszöbölésének lehetőségeivel. Tehát semmi ok nincs rá, hogy – az Európai Bizottság javaslata értelmében – elhalasztsák a kérdés megvitatását.

2.6 Az uniós társfinanszírozásnak az eddigi feltételek alapján kell tovább működnie, a költségvetési források mértékét pedig – a bővítés és a jövőbeni követelmények miatt – növelni kell. Ilyen alapon a rendszer képes lesz hozzájárulni a belső piac integrációjához és kialakulásához az egyes termékek vonatkozásában, figyelembe véve változatosságukat és a gasztronómiai sokféleséget is. Az európai szakmai szervezeteknek pedig erőteljesebb tájékoztató kampányokat kell indítaniuk, melyek

révén több információ szerezhető a termékek minőségéről és a fogyasztói preferenciák változásáról az EU-n belül. A harmadik országok piacait illetően – az export-visszatérítések fokozatos megszüntetésével párhuzamosan – prioritási sorrendet kell meghatározni, annak függvényében, hogy – realista szemmel tekintve – milyen lehetőségek ajánlkoznak hatékony programok megvalósítására.

2.7 Az, hogy a jelenlegi rendszer csak korlátozott mértékben érvényesül a harmadik országok piacain, éppen annak a követelménynek a hatására van így, hogy a programok csak általános jellegű kampányokra vonatkozhatnak. Ennek az a következménye, hogy a szakmai szervezetekhez csatlakozott legjelentősebb vállalatoknak igen gyakran fenntartásaik vannak és elzárkóznak a programok finanszírozásában való részvételtől. Az kizárt, hogy egyes árunevek, illetve ennek révén egyes vállalatok támogatást kapjanak, de annak érdekében, hogy az intézkedéseknek érezhető hatása legyen az exportpiacokon, az Európai Bizottságnak némi rugalmasságot kell tanúsítania a kampányok és hasonló tevékenységek esetében, azaz el kellene fogadnia, hogy az általános kampány szerves részét képezi a korlátozott számú árunév is, ugyanis ennek révén válik lehetővé a kampány üzenetének és a piacon hozzáférhető termékeknek az összekapcsolása, törekedve arra, hogy az általános és a specifikus vonások összekapcsolása révén összhang jöjjön létre. Az üzenet maga ettől még nem módosul, de ez a megoldás lehetővé tenné a fogyasztóknak és ügyfeleknek, hogy a piacon megtalálják a szóban forgó termékeket. Egyébként is fontos, hogy a beszerzéssel megbízott emberek és az ügyfelek a gyakorlatban is könnyen megtalálják a kampányban hirdett termékeket. Az Európai Unióban növekvő figyelem övezi a termékek eredetének kérdését is. Ha egy piacot már a márkák uralnak, az EU kereskedelmi promóciós tevékenységéből származó hozzáadott érték csak korlátozott mértékű lehet, mivel ebben az esetben a magáncégek márkái legtöbbször erőteljes versenyt folytatnak egymással piaci részesedésük növelése céljából, s ehhez jelentős reklámot vetnek be.

2.8 A tagállamok és a kereskedelmi szervezetek társfinanszírozási részesedésének módosítását semmi nem indokolja. Problematikus elem, hogy egyes tagállamok nem vesznek részt kellő mértékben a finanszírozásban vagy úgy vélik, nem képesek társfinanszírozási kötelezettségük teljesítésére, aminek az az eredménye, hogy az érintett kereskedelmi szervezetek – kivéve ha a finanszírozás adójellegű járulékokból származik – nem tudják kihasználni a rendszerek nyújtotta lehetőségeket. Az igazgatás egyszerűsítése érdekében a több évet átfogó programok esetében el kellene törölni a társfinanszírozásban jelenleg érvényesülő degresszív arányokat, az Európai Unió részvételi arányát pedig 50 %-ban kellene megszabni.

2.9 A finanszírozásnak adójellegű járulékok formájában történő realizálása már eddig is oda vezetett, hogy egyes szervezetek valójában 50 %-ot állnak a költségekből. Ezt a lehetőséget fenn kell tartani, de ebben az esetben enyhíteni kellene a tagállamok kötelező részvállalását 20 %-ban megszabó szabályokon, olyan értelemben, hogy a tagállamok esetről esetre dönthessenek arról, mekkora részt kívánnak vállalni az adott program finanszírozásából. Ugyanakkor szükség van az érintett szervezet kötelező minimális, például 20 %-os, részvállalásának betervezésére.

2.10 Az EGSZB úgy gondolja, hogy ahogyan a belső, úgy a külső piacokon is lehetőséget kellene teremteni a virágok és növények jobb megismerését szolgáló intézkedések támogatására.

2.11 Az, hogy a szabályozási rendszerben a tagállamok pénzügyi hozzájárulását az állami támogatásokra vonatkozó szerződés rendelkezései szabályozzák, igazgatási szempontból nehézségeket okoz és valójában nincs semmi objektív célja. Így a bejelentési eljárás alóli – a vidékfejlesztésre vonatkozó rendeletben foglaltak mintájára működő – javasolt mentességre már kezdettől fogva biztosítani kellett volna a lehetőséget.

2.12 Kívánatos, hogy az elfogadott programok esetében legyen lehetőség minimális és maximális költségvetés megállapítására, figyelemmel az olyan kisebb programokkal járó adminisztratív terhekre, illetve az ilyen programok jelentős számára, amelyek az érintett piacokat a legkevésbé sem befolyásolják. Elsőbbséget kell kapniuk azoknak a programoknak, amelyek elég hosszú ideig tartanak, és amelyek megfelelő nagyságú költségvetési támogatásban részesülnek ahhoz, hogy optimális hatást érjenek el.

2.13 Az EU-n belüli biogazdálkodásból származó termékek esetében a nemzeti és magán minőségtanúsítási és ellenőrzési rendszereket a lehető legnagyobb mértékben integrálni kell az Európai Unió biogazdálkodásból származó termékekre vonatkozó egységes rendszerébe. Ezt a már javában megindult folyamatot a lehető legerőteljesebben támogatni kell tájékoztató kampányok szervezésével abból a célból, hogy létrejöjjön a biogazdálkodásból származó termékek valódi belső piaca, mely át fogja venni a nemzeti és magán struktúrák helyét. Az EU-ból érkező biotermesztű termékek kapcsán harmadik országokban szervezett tájékoztató kampányoknak mindeddig csak korlátozott hatása volt. A biogazdálkodásból származó termékek belső piacának kialakítása előzetes feltétele a biotermékek harmadik országokban történő értékesítésének. Ehhez járulnak még a kölcsönös elismeréssel kapcsolatos problémák, mint például az EU és az Egyesült Államok között egymás rendszerének elismerése kapcsán.

3. Különös megjegyzések

3.1 Tanulmányozni kell azt a kérdést, vajon lehetséges-e a jelenleg javasoltnál tovább menni a tagállamok és az Európai Bizottság közötti belső munka- és hatáskörmegosztás terén. Ugyancsak szükség lenne egyszerűsítésre és a hatáskörök pontosabb elosztására a szabályok megalkotásában, a kiválasztásban, a megvalósításban, a nyomon követésben és az ellenőrzésben részt vevő számos bizottság és szerv között. Javasoljuk ezen bizottságok és szervek mellett további „ad hoc” munkacsoportok létrehozását, amelyek a tagállamok képviselőiből és/vagy olyan szakértőkből állnának, akik a promóció és reklám területén szakismeretekkel rendelkeznek és képesek a rendszer alkalmazási stratégiájának, valamint az alkalmazáshoz szük-

séges intézkedéseknek a kidolgozása során az Európai Bizottságot tanácsokkal ellátni.

3.2 A végrehajtó szervek kiválasztásával kapcsolatos javasolt módosítás nagy lépést jelent az egyszerűsítés irányában. A kampány természetétől függetlenül, szükséges, hogy maguk az érintett szervezetek is végezzenek bizonyos tevékenységeket a program keretei között, és hogy a végrehajtó szerv csak az Európai Bizottság döntése után kerüljön kiválasztásra.

3.3 A további bíráló megjegyzések és különösen azok tekintetében, amelyek a javaslatok továbbítása és a végső döntés meghozatala közötti időszak felhasználására, a korai szakaszban megkövetelt részletességre, valamint a döntések átláthatatlanságára irányultak, a javasolt módosítások előrelépést jelentenek a bírálatokra adott válasz irányába. Mindazonáltal továbbra is szükség van a beszámolók készítésével kapcsolatos nyomozó követelmények enyhítésére.

3.4 Kívánatos, hogy az Európai Bizottság – a javaslat értelmében – kellő szabadsággal rendelkezze ahhoz, hogy maga is kezdeményezhessen tájékoztató és promóciós kampányokat a különböző termékszektorok közötti egyensúly érdekében, figyelembe véve, hogy nagy számú kérelem érkezik a gyümölcs- és zöldségszektorra vonatkozóan, míg más szektorok alig vagy igen szerény mértékben hívják fel magukra a figyelmet. A gyakorlati alkalmazás mindenesetre számos kérdést vet fel, mint például a Mellékletben található megszorítások kérdését, mivel azok korlátozzák az EU által támogatható országok és termékek számát.

3.5 Az EU biogazdálkodási logóját egyértelműen fel kell használni a tájékoztató és érkeztési tevékenységben a közösségi minőségtanúsítási és ellenőrzési rendszer jobb megismertetése, valamint a nemzeti rendszerek összehangolásának előmozdítása végett. A logó, melyen tizenkét csillag látható, az Európai Uniót jelképezi, s ezért – a későbbiekben kidolgozandó elvek alapján – enyhíteni kell azon a kötelezettségen, hogy a kampányanyagokon fel kell tüntetni az Unió zászlaját. A jelenlegi követelmények azt eredményezik, hogy egyidejűleg több különböző EU-logó is szerepel ugyanazon a kampányanyagon. Ezekhez járulnak még a biogazdálkodást jelző nemzeti logók, valamint a feladó logója: mindez csökkenti az üzenet egyértelműségét. Így például a LIFE program által támogatott kampányok használják a LIFE tizenkét csillagot tartalmazó logóját, de az Európai Unió zászlaját nem.

3.6 A jelenleg még hatályban lévő kötelező szabály, mely szerint a biogazdálkodást jelző nemzeti logó csak akkor tüntethető fel más logó nélkül, ha a nemzeti szabályozás a tágabb körű, diszkriminatív megkülönböztetést eredményez és ellentétes a harmonizációval. A bioélelmiszerekre és biogazdálkodásra vonatkozó európai akcióterv tervezete⁽¹⁾ ezért azt javasolja, hogy a nemzeti logót az EU logójával együtt tüntessék fel.

⁽¹⁾ Az Európai Bizottság közleménye a Tanács és az Európai Parlament számára – Európai akcióterv a bioélelmiszerek és biogazdálkodás tárgyában (COM(2004) 415 végleges).

3.7 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy állítson össze egy olyan eljárási kézikönyvet, mely az érdekelt felek munkáját segítené, beleértve az ellenőrző feladatot ellátó hatóságokat, ilyen módon ez a kézikönyv az új közösségi támogatási politika egészének javára válna.

3.8 Ezeknek a szabályozásoknak a végrehajtási menete még nagyon új, de néhány olyan alapvető követelmény kezd körvonalazódni, melyet a jövőben már figyelembe kell venni. Az Európai Bizottságnak nagy figyelemmel koordinálnia kell intéz-

kedéseit a különböző piacokon annak érdekében, hogy elkerülje az egymást átfedő vagy zavaró megnyilvánulásokat, melyek csak a promóció hatékonyságát csökkentenék.

4. Zárszó

4.1 Az Európai Bizottság javaslata elfogadásra érdemes a további egyszerűsítés szükségességére vonatkozó fent megfogalmazott megjegyzések figyelembe vételével.

Brüsszel, 2004. október 27.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Ipari változások és állami támogatások az acélágazatban”

(2005/C 120/09)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2004. január 29-én a működési szabályzat 29. cikkének 2. pontja értelmében úgy határozott, hogy kezdeményező véleményt dolgoz ki az alábbi témában: „Ipari változások és állami támogatások az acélágazatban”.

Az EGSZB ide vonatkozó munkáival megbízott Ipari Változások Konzultatív Bizottsága véleményét 2004. szeptember 9-én elfogadta (előadó: LAGERHOLM, társelőadó: KORMANN).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2004. október 27-én és 28-án megtartott 412. plenáris ülésén (október 27-i ülés) a következő véleményt 154 igen szavazattal, 3 ellenvetéssel és 11 tartózkodás mellett elfogadta.

1. Bevezetés, a vélemény célja és hatóköre; meghatározások

1.1 Ennek a saját kezdeményezésű véleménynek az ipari átalakulás és az állami támogatások közötti összefüggés áll a középpontjában, amelyet az acélágazat példáján mutatunk be.

1.2 „Ipari változások” alatt ennek a saját kezdeményezésű véleménynek a szerzői egy ipari ágazat alkalmazkodásának rendszer és megszakíthatatlan folyamatát értik, amellyel az ágazat kezdeményező módon reagál a gazdasági szektor dinamikus változására a versenyképesség megőrzése és a növekedés lehetőségének megteremtése végett.

1.3 Európa nem vonhatja ki magát az állandó ipari átalakulásból. A fokozódó mértékben globalizálódó piacokra való tekintettel a gazdasági szervezeteknek rövidebb vagy hosszabb időn belül alkalmazkodniuk kell a világpiaci feltételeihez. Ebben a helyzetben az Európai Uniónak arra kell törekednie, hogy tevékeny szerepet játsszon a nemzetközi keretfeltételek meghatározásában.

1.4 A következő tényezőkből kiindulva:

- az ESZAK-szerződés (Európai Szén- és Acélközösség) lejárt 2002-ben,
- a közép-kelet-európai acélipar privatizációja és szerkezeti átalakítása az EU-csatlakozási folyamattal összefüggésben,
- az OECD-tárgyalások egy nemzetközi egyezményről az acélipar támogatásáról (SSA),
- az EU-ban szokásos állami támogatások legújabb összefoglalója,
- az Európai Bizottság 2004 áprilisában kiadott „Lépést tartani a szerkezetváltozással: iparpolitika a kibővült Európában” c. közleménye, valamint
- az Európai Bizottság jelentése a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek „Első jelentés az acélipar szerkezetátalakításáról Cseh- és Lengyelországban” címmel, COM(2004) 443, végleges, 2004. július 7.,